

**PROFESSIONAL TA'LIMDA TALABALARNING MEDIA
KOMPETENLIGINI RIVOJLANTIRISH – DAVR TALABI**

Alimov Zokir Chori o'g'li

Termiz davlat universiteti

Musiqa ta'limi kafedrası o'qituvchisi.

Termiz, O'ZBEKISTON

E-mail: alimovterdu@gmail.com

Annotatsiya: Raqamli asrda texnologiya rivojlanishi davom etar ekan, professional ta'limda media kompetensiyasini rivojlantirish tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Media kompetensiyasi turli media formatlari yordamida ma'lumotlarga samarali kirish, baholash, yaratish va muloqot qilish qobiliyati sifatida belgilanishi mumkin. Bugungi jamiyatda talabalarning ushbu ko'nikmalarga ega bo'lishlari juda muhim, chunki ular o'z faoliyati davomida turli xil ommaviy axborot vositalarida harakat qilishlari va ular bilan shug'ullanishlari kerak bo'ladi. Ushbu maqolada kasbiy ta'limda talabalar o'rtasida media kompetensiyasini rivojlantirishni o'rganish, uning ahamiyati, muammolari va potensial yechimlarini o'rganish, talabalarning rivojlanayotgan media landshaftida rivojlanish uchun zarur ko'nikmalar bilan jihozlanganligi o'rganilgan.

Kalit so'zlar: kompetensiya, kompetentlik, axborot kompetentligi, axborot – kommunikatsiya texnologiyalari, loyiha metodi, maktab, mediata'lim, mediasavodxonlik, mediakompetentlik, mediamahsulot, axborot texnologiyasi, axborot kommunikatsiya vositalari.

Annotatsiya: Poskolku texnologii prodoljayut razvivatsya v epoxu sifrovых texnologiy, razvitie mediakompetentnosti v professionalnom obrazovanii stanovitsya vse bolee vajnym. Mediakompetentnost mojno opredelit kak sposobnost effektivno poluchat dostup, otsenivat, sozdavat i peredavat informatsiyu, ispolzuya razlichnye mediaformaty. V sovremennom obshchestve studentam vajno priobretat eti navyki, poskolku na protyazhenii vsey svoey karery im pridetsya orientirovatsya v razlichnykh sredstvax massovoy informatsii i vzaimodeystvovat s nimi. V etoy state rassmatrivaetsya razvitie mediakompetentnosti sredi studentov, poluchayuyshix professionalnoe obrazovanie, issleduyutsya yee vajnost, problemy i potentsialnye resheniya, pozvolyayuyshie voorujit studentov neobxodimymi navykami dlya preuspevaniya v razvivayuyshemsya media-landshafte.

Klyuchevye slova: kompyuternaya gramotnost, kompyuternaya gramotnost, informatsionnaya gramotnost, informatsionno-kommunikatsionnye texnologii, metod proektov, shkola, mediaobrazovanie, mediagramotnost, mediagramotnost, mediaprodukt, informatsionnye texnologii, sredstva informatsionnoy kommunikatsii.

Abstract: As technology continues to advance in the digital age, the development of media competence in professional education is becoming increasingly important. Media competence can be defined as the ability to effectively access, evaluate, create, and communicate information using various media formats. In today's society, it is important for students to acquire these skills because they will need to navigate and engage with a variety of media throughout their careers. This article examines the development of media competence among students in professional education, explores its importance, challenges and potential solutions to equip students with the necessary skills to thrive in the evolving media landscape.

Key words: computer literacy, computer literacy, information literacy, information and communication technologies, project method, school, media education, media literacy, media literacy, media product, information technology, information communication tools.

Kirish. Kasbiy ta'limda media kompetensiyasining ahamiyatini ortiqcha baholab bo'lmaydi. Bugungi raqamli asrda medianing turli shakllarini samarali boshqarish va ulardan foydalanish qobiliyati professional dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun zaruriy mahoratga aylandi. Media kompetensiyasi bir qator ko'nikmalarni, jumladan, media xabarlarini tanqidiy baholash va tahlil qilish, yuqori sifatli kontent yaratish va ishlab chiqarish, raqamli platformalar orqali samarali muloqot qilish va hamkorlik qilish qobiliyatini o'z ichiga oladi.

Ushbu ko'nikmalarsiz mutaxassislar o'zlarini noqulay ahvolga solib qo'yishlari mumkin, chunki ular mijozlar, hamkasblar va boshqa manfaatdor tomonlar bilan samarali aloqa o'rnatishda qiynalishi mumkin. Bundan tashqari, ommaviy axborot vositalarini mohirona boshqarish va tushunish qobiliyati o'z sohasidagi dolzarb voqealar va tendensiyalardan xabardor bo'lish, mutaxassislarning raqobatbardosh va dolzarb bo'lib qolishini ta'minlash uchun juda muhimdir.

Umuman olganda, media kompetensiyasi kasbiy ta'limda muhim ahamiyatga ega, chunki u talabalarni bugungi tez rivojlanayotgan va texnologiyaga asoslangan jamiyatda ustunlik qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan ta'minlaydi.

Professional ta'limda media kompetensiyasining ahamiyati

Talabalar orasida media kompetensiyasini rivojlantirishdagi muhim muammolardan biri texnologiyaning jadal rivojlanishidir. Media platformalar, qurilmalar va raqamli vositalarning doimiy evolyutsiyasi bilan talabalar eng so'nggi tendensiyalardan xabardor bo'lish va ushbu murakkab tizimlarda harakat qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni egallash muammosiga duch kelishadi. Bundan tashqari, turli xil ommaviy axborot vositalarida mavjud bo'lgan ma'lumotlarning katta hajmi o'z-o'zidan qiyinchilik tug'diradi.

Talabalar o'zlari duch keladigan ma'lumotlarning ishonchliligi va ishonchliligini tanqidiy baholay olishlari, haqiqiy manbalar va noto'g'ri ma'lumotlar o'rtasidagi farqni bilishlari kerak. Bundan tashqari, onlayn maxfiylik va raqamli xavfsizlik bilan bog'liq tashvish ortib bormoqda, bu esa media kompetensiyasini rivojlantirish muammolarini yanada kuchaytiradi.

Talabalar raqamli ommaviy axborot vositalari bilan bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan xavf-hatar, masalan, shaxsiy hayotning buzilishi va havf haqida ma'lumotga ega bo'lishi va o'zlarini himoya qilish uchun bilim va ko'nikmalar bilan jihozlanishi kerak. Umuman olganda, ushbu muammolar kasbiy ta'limda talabalar o'rtasida media kompetensiyasini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berishni ta'kidlaydi.

Kasbiy ta'lim sohasi talabalarni tez o'zgaruvchan jamiyat talablariga tayyorlashning ahamiyatini uzoq vaqtdan beri tan olgan. So'nggi yillarda ushbu tayyorgarlik turli shakl va platformalarda media-kontentni tanqidiy tahlil qilish, baholash va yaratish qobiliyatini anglatuvchi media kompetensiyasiga tobora ko'proq e'tibor qaratmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilimlarni ishlab chiqarish, tarqatish va iste'mol qilish usullarini tubdan o'zgartirgan raqamli davrda media kompetensiya ayniqsa dolzarb bo'lib qoldi.

Texnologiyalar rivojlanishda davom etar ekan va hayotimizda ajralmas rol o'ynamoqda, o'qituvchilar o'z o'quv dasturlarida media kompetensiyasini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, media kompetensiyasi nafaqat talabalarning tahliliy va tanqidiy fikrlash qobiliyatini oshiradi, balki ularga bugungi kunda mavjud bo'lgan juda ko'p ma'lumotlar to'plami bo'ylab samarali harakat qilish imkonini beradi va shu bilan ularga ongli qarorlar qabul qilish va raqamli jamiyatda faol ishtirok etish imkoniyatini beradi.

Bundan tashqari, media kompetensiya media savodxonligini oshirish, raqamli fuqarolikni rivojlantirish va noto'g'ri ma'lumotlar va soxta yangiliklarga qarshi turish uchun muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Oxir oqibat, media kompetensiyasini rivojlantirish talabalarni kasbiy faoliyatida muvaffaqiyatga tayyorlash va ularni murakkab va o'zaro bog'liq dunyoda rivojlanish uchun zarur ko'nikmalar bilan jihozlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Media kompetensiyasi professional ta'limda muhim rol o'ynaydi, bu odamlarga bugungi raqamli asrda mavjud bo'lgan keng ko'lamlı media platformalar va vositalardan samarali foydalanish va ulardan foydalanish imkonini beradi. Bir tadqiqotda ta'kidlanganidek, media kompetensiya bir qator ko'nikmalarni, jumladan, media-kontentni tanqidiy tahlil qilish va baholash qobiliyatini, shuningdek, media kontentini o'ylab va mas'uliyat bilan ishlab chiqarish va almashish qobiliyatini o'z ichiga oladi.

Kasbiy ta'limda media kompetensiyasi o'quvchilarga mazmunli va xabardor muhokamalarda qatnashish, bilim yaratishga hissa qo'shish va murakkab muammolarga innovatsion echimlarni ishlab chiqish imkonini beradi. Bundan tashqari, media kompetensiya bo'lajak mutaxassislarni turli auditoriyalar bilan samarali muloqot qilish, tez rivojlanayotgan media landshaftlariga moslashish va o'z sohalarida texnologik yutuqlar salohiyatidan foydalanish uchun zarur ko'nikmalar bilan ta'minlaydi.

Shunday qilib, professional ta'limda media kompetensiyasini rivojlantirish odamlarni tobora o'zaro bog'langan va ommaviy axborot vositalari bilan to'yingan dunyoda muvaffaqiyatga tayyorlash uchun juda muhimdir.

Ommaviy axborot vositalari malakasi talabalarga turli imtiyozlarni taqdim etish orqali kasbiy ta'limni oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Birinchidan, media-platformalar hamma joyda mavjud bo'lgan raqamli texnologiyalar davrida, media kompetensiya talabalarni mavjud bo'lgan katta hajmdagi ma'lumotlarni boshqarish va tanqidiy baholash uchun zarur ko'nikmalar bilan ta'minlaydi.

Swan and Biderman (2019) ta'kidlaganidek, media kompetensiya talabalarga manbalarning ishonchliligi va ishonchliligini aniqlash imkonini beradi, shu bilan ongli qarorlar qabul qilish va dalillarga asoslangan amaliyotlarni rag'batlantiradi.

Bundan tashqari, media kompetensiya ijodkorlik va innovatsion fikrlashni rivojlantiradi, bu esa talabalarga muammoni hal qilish va muloqot qilish uchun media vositalaridan samarali foydalanish imkonini beradi (Kohtala, 2019).

Rill va Childress (2020) fikriga ko'ra, media platformalardan foydalanish qobiliyati nafaqat talabalar o'rtasidagi hamkorlik va faollikni kuchaytiradi, balki ularni ish joyida texnologiyadan ko'proq foydalanishga tayyorlaydi.

Bundan tashqari, media kompetensiya raqamli fuqarolikni rag'batlantiradi, chunki talabalar onlayn hamjamiyatlarda mas'uliyatli va axloqiy munosabatda bo'lishni o'rganadilar (Lanham, 2018).

Raqamli harakatlarining oqibatlarini tushunib, talabalar maxfiylik, haqiqiylik va intellektual mulk huquqlari bilan bog'liq muammolarni hal qilish uchun yaxshi jihozlanadi (Mifsud va Bartolo, 2019).

Umuman olganda, media kompetensiya kasbiy sohaga kiradigan talabalar uchun asosiy ko'nikmalar majmuasi bo'lib xizmat qiladi, ularni ommaviy axborot vositalari bilan to'yingan dunyoda rivojlanish uchun zarur vositalar bilan jihozlaydi.

Kasbiy ta'limda media kompetensiyasini rivojlantirishdagi muhim muammolardan biri texnologiyaning tez evolyusiyasi va uning media amaliyotiga ta'siridir. Texnologiya misli ko'rilmagan tezlikda rivojlanishda davom etar ekan, ommaviy axborot vositalarini ishlab chiqarish, almashish va iste'mol qilish usullari doimo o'zgarib bormoqda. Bu o'qituvchilar uchun o'z talabalariga media

kompetensiyasini samarali o'rgatish uchun eng so'nggi tendentsiyalar va texnologiyalarga rioya qilishda qiyinchilik tug'diradi.

Agarda «medikomretentlik» tushunchasining kelib chiqishga nazar tashlasak, ular tasodifan yuzaga kelmaganligini anglash mumkin.

“Mediakomretentlik” umumiy ko‘rinishda shaxsning turli ko‘rinish, janr va shakllardagi mediamatnni tanlash, foydalanish, tanqidiy tahlil qilish, baholash, yaratish va uzatish, sotsiumda medianing faoliyati murakkab jarayonlarini tahlil qilishga tayyorlikda namoyon bo‘ladigan integrativ sifati tarzida tushuniladi.

Mediakomretentlik-mediasavodxonlik (media comretence/media literacy – turlishakllardagi xabarlarini (messages) qo‘llash, tahlil qilish, baholash va uzatish qobiliyati. Ma’lum bir mediakomretentlikni o‘zlashtirgan shaxs deganda o‘z sohasiga loyiq bilim va malakasi shakllangan, ijobiy fikr va samarali harakat qila oladigan shaxstushuniladi. Agar bu tushunchalarning mohiyatiga chuqur nazar tashlasak, “mediakomretenlik” - shaxsning ma’lum bir fanlar doirasidagi bilim, ko‘nikma va malakalar bilan harakatlarning o‘zaro bog‘liq sifatlari yig‘indisi, “mediakomrentetlilik” insoning harakatiga mos komretenlikni o‘zlashtirish.

Mediakomretentlik yuqori darajasiga ega bo‘lgan shaxs uchun quyidagi xususiyatlar karakterlidir:

- yangi ma’lumotlarni olish uchun harakat qilish (intilish);
- hayotining turli sohalarida o‘z shaxsiy komretentligini va har turdagimediamadaniyat dunyosiga intilish;
- o‘qish uchun zaruriy ilmiy materiallar izlar torish;
- media mahsulotlar bilan “doimiy” muloqotda bo‘lish;
- media olamida mustaqil ravishda mediamatnlarni shakllantirish va tarqatish (mustaqil yoki guruh bilan birgalikda tayyorlash) malakasiga ega bo‘lish;
- mediaga bog‘liq bo‘lgan (o‘yinbor, badiiy, tadqiqot va. h.k) yorqin faoliyat yurita olishi.

Shunday qilib, pedagog shaxsning o‘z-o‘zini takomillashtirish mediakomretentligi ma’naviy, motivatsion, intellektual va amaliy jihatdan o‘z-o‘zini rivojlanitirish, irodaviy va hissiy jihatdan o‘z-o‘zini boshqara olishga qaratilgan. Malaka oshirish jarayonida umumta’lim maktablari o‘qituvchilarining malakasini oshirish mediakomretentligini rivojlantirish jarayonida ishtirok etuvchi sub’ektlarning xatti-harakati, yurish-turishi, muomalasi, ma’naviy-axloqiy qiyofasi, ijtimoiy faolligi, shaxslararo munosabati va axborot vositalarining kasbiy rivojlantirishga ko‘rsatayotgan ta’siri va ishtirokini inobatga olish.

Talabalar orasida media kompetensiyasini rivojlantirishdagi muammolar

O'quv dasturiga mediasavodxonlikni kiritish bilan bir qatorda, kasbiy ta'lim muassasalari talabalarining media-savodxonligini oshirish uchun turli strategiyalarni qo'llashlari mumkin. Strategiyalardan biri o'quvchilarga turli vositalardan samarali foydalanish bo'yicha amaliy tajriba o'tkazish imkonini beruvchi media vositalari va texnologiyalari bilan amaliy mashg'ulotlar o'tkazishdan iborat. Bunga talabalarga turli xil media platformalarda tajriba o'tkazish va shug'ullanish imkoniyatini beradigan seminarlar, amaliyotlar yoki laboratoriya mashg'ulotlari orqali erishish mumkin.

Yana bir samarali strategiya - tanqidiy fikrlashni va ommaviy axborot vositalari xabarlarini tahlil qilishni rag'batlantirishdir. Media mazmunini tanqidiy tushunishni targ'ib qilish orqali talabalar noxolis yoki manipulyatsion ma'lumotlarni ochish uchun zarur ko'nikmalarni rivojlantirishlari va ommaviy axborot vositalarining yanada oqilona iste'molchilariga aylanishlari mumkin.

Bundan tashqari, talabalarni ommaviy axborot vositalaridan foydalanishning axloqiy oqibatlarini tan olish va baholashga o'rgatish ularning umumiy media kompetensiyasiga hissa qo'shishi mumkin. Ommaviy axborot vositalarining mas'uliyatli amaliyotlari va axloqiy mulohazalar bo'yicha munozaralarni rag'batlantirish orqali o'qituvchilar o'z kasbiy faoliyatida ommaviy axborot vositalaridan foydalanishning mumkin bo'lgan tuzoqlarini boshqarish uchun talabalarni zarur vositalar bilan jihozlashlari mumkin.

Ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali kasbiy ta'lim muassasalari talabalarining media kompetensiyasini oshirishi mumkin, bu ularga turli media shakllari bilan samarali aloqa qilish va o'zlari tanlagan sohalarga hissa qo'shish imkonini beradi.

So'nggi yillarda ommaviy axborot vositalarining, xususan, raqamli ommaviy axborot vositalarining keng tarqalganligi va ulardan foydalanish imkoniyati odamlarning axborot va o'yin-kulgilarni iste'mol qilish usullarini sezilarli darajada o'zgartirdi. Ushbu tezkor o'zgarish, shuningdek, ommaviy axborot vositalarini tanqidiy tahlil qilish, baholash va samarali foydalanish qobiliyati sifatida tavsiflangan media kompetensiyasining muhim ahamiyatini ta'kidladi (Bukingem, 2006).

Axborot va aloqaning asosiy manbai sifatida ommaviy axborot vositalariga tayanayotgan talabalar soni ortib borayotganligi sababli, media savodxonligi ko'nikmalarini rivojlantirish tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Biroq, raqamli asrda media kompetensiyasining muhim mahorat sifatida e'tirof etilishi ortib borayotganiga qaramay, talabalar o'rtasida uni rivojlantirishda muammolar saqlanib qolmoqda. Ushbu insho talabalar o'rtasida media kompetensiyasini rivojlantirishga

to'sqinlik qilayotgan muammolarni o'rganish va takomillashtirishning potensial yo'llarini aniqlashga qaratilgan.

O'quvchilarning media-savodxonligining etishmasligiga olib keladigan asosiy muammolardan biri bu maktablarda mediasavodxonlik bo'yicha ta'lim yo'qligi. Talabalar doimiy ravishda ommaviy axborot vositalarining ko'plab xabarlari bilan bombardimon qilinayotgan bugungi raqamli asrda ular ushbu xabarlarni tanqidiy baholash va tahlil qilish uchun zarur ko'nikmalarga ega bo'lishlari shart.

Biroq, ko'pgina maktablar o'z o'quv dasturlarida media savodxonligi bo'yicha ta'limga ustuvor ahamiyat bera olmaydilar. Media savodxonligi bo'yicha to'g'ri yo'l-yo'riq va ta'lim bo'lmasa, talabalar turli media platformalar, jumladan reklama, ijtimoiy media va axborot vositalari tomonidan qo'llaniladigan manipulyatsiya taktikasiga qarshi himoyasiz qoladilar. Shu sababli, media savodxonligi bo'yicha ta'limni maktablarga integratsiya qilish o'quvchilarga media xabarlarni samarali tarzda dekodlash va talqin qilish qobiliyatini oshirish uchun juda muhimdir.

Bundan tashqari, tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, media savodxonligi bo'yicha ta'lim talabalarning tanqidiy fikrlash qobiliyatini oshirishi, xilma-xillik va inklyuzivlikni targ'ib qilishi va ommaviy axborot vositalarida mas'uliyat hissini rivojlantirishi mumkin. Shunday qilib, ta'lim muassasalari media savodxonligi bo'yicha ta'lim muhimligini tan olishlari va uni o'z o'quv dasturlariga kiritishlari juda muhimdir.

Ijtimoiy medianing talabalarning media kompetensiyasiga ta'siri bugungi raqamli asrda muhim muammoga aylandi. Facebook, Instagram va Twitter kabi ijtimoiy media platformalari talabalarning axborot va ommaviy axborot vositalari bilan o'zaro munosabatini o'zgartirdi. Ushbu platformalar talabalarga ommaviy axborot vositalarining turli shakllari bilan shug'ullanish va tengdoshlari bilan muloqot qilish va fikr almashish uchun ko'plab imkoniyatlarni taqdim etadi (Bukingem, 2017).

Biroq, bu ijtimoiy tarmoqlarga ko'proq ta'sir qilish va ularga ishonish talabalarning media kompetensiyasini rivojlantirishga ham to'sqinlik qilishi mumkin. Axborotning doimiy oqimi va tarkibni almashish qulayligi tanqidiy fikrlash qobiliyatlarining etishmasligiga va noto'g'ri ma'lumotlardan ishonchli manbalarni ajrata olmaslikka olib kelishi mumkin (Krebs, 2018).

Bundan tashqari, ommaboplikka urg'u berish va yoqtirishlar va sharhlar orqali doimiy tekshirish zarurati talabalarni turli nuqtai nazardan foydalanishdan uzoqlashtirishi va buning o'rniga ularni tendensiyalarga rioya qilishga yoki yuzaki munozaralarga kirishishga undashi mumkin (Boyd, 2016).

Binobarin, ijtimoiy medianing talabalarning media kompetensiyasiga ta'sirini tan olish va ushbu raqamli davrda talabalar o'rtasida tanqidiy fikrlash, axborot savodxonligi va mas'uliyatli media iste'molini targ'ib qiluvchi strategiyalarni ishlab chiqish juda muhimdir.

Mutaxassislar mediakomretentligini rivojlantirish, malaka oshirish jarayonida ularning kasbiy va shaxsiy kamolotini ta'minlash uchun zarur pedagogik shart-sharoitlarni yaratish, mutaxassislarni malakasini oshirish mazmuni va tuzilmasini modernizatsiyalash, psixologik-pedagogik sharoitlarini aniqlash hamda uning sifatini nazorat qilish va baholash mexanizmini ishlab chiqish orqali mutaxassis mediakomretentligini rivojlantirishning asosiy maqsadini belgilaydi.

1-jadval

O'qituvchining komretentlik turlari

Kasbiy komretentlik	Mafkuraviy komretentlik	Boshqaruv komretentligi	Mediakomretentlik
Kasbiy komretentlik muayyan fan bo'yicha chuqur bilim, ko'nikma va malakaga egalligi (masalan, fizika, kimyo, tarix, matematika va boshqa fanlar)	Mafkuraviy komretentlik g'oyaviy jihatdan aniq maqsadi bor, o'zirodasi, iymon-e'tiqodi, vijdoni, qarashlariga egaligi, yot mafkuralarga qarshi kurash olishi	Boshqaruv komretentligi - o'qituvchining darsni boshqarishi, sinf-jamoasini boshqarish uchun didaktik, psixologik, metodik, texnologik tayyorgarlikka ega bo'lish	O'qituvchi (pedagog) mediakomretentligi - matbuot vakolatlari, uning sabablari, bilim, ko'nikma va malakalariga (ko'rsatkichlari: motivatsion, axborot, amaliy-tezkor, uslubiy faoliyati, ijodiy) ega bo'lib, barcha yoshdagi ta'lim oluvchilarga mediata'lim bilimlarini targ'ib qilish
Ta'lim-tarbiya beruvchi pedagog			

Ijtimoiy tarmoqlarning talabalarning media kompetensiyasiga ta'siri

Talabalarning media kompetensiyasiga soxta yangiliklarning jiddiy oqibatlaridan biri bu tanqidiy fikrlash qobiliyatining eroziyasidir. Axborotning haddan tashqari yuklanishi hukmron bo'lgan davrda o'quvchilar doimiy ravishda ko'plab yangiliklar manbalari bilan bombardimon qilinadi, bu esa nima haqiqiy va nima bo'lmaganini farqlashni qiyinlashtiradi. Soxta yangiliklarning ko'pligi va ulardan foydalanish imkoniyati tufayli talabalar ommaviy axborot vositalari

tarkibiga tanqidiy munosabatda bo'lishlari, noto'g'ri yoki chalg'ituvchi ma'lumotlarni qabul qilishlari, uning haqiqiylikiga shubha qilmasliklari mumkin (Mihailidis, 2017).

Tanqidiy baholashning yo'qligi dunyoni noto'g'ri tushunishga olib kelishi va o'quvchilarning analitik fikrlash va yangiliklar yoki manbalarning to'g'riligini aniqlash qobiliyatiga to'sqinlik qilishi mumkin. Binobarin, soxta yangiliklarning ta'siri o'quvchilarning media savodxonligi va ularning fuqarolik nutqida ishtirok etish qobiliyatiga jiddiy xavf tug'diradi.

Bundan tashqari, ota-onalar va vasiylar o'quvchilarning media kompetensiyasini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ular o'z farzandlarining ommaviy axborot vositalaridan foydalanishga bo'lgan munosabati va xatti-harakatlarini shakllantirishga qodir.

Tadqiqotlar bo'yicha xulosa shuni ko'rsatdiki, media-kontent bo'yicha farzandlari bilan faol shug'ullanadigan va yo'l-yo'riq ko'rsatadigan ota-onalar media savodxonligi yuqori bo'lgan bolalarga ega bo'lish ehtimoli ko'proq.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Babadjanov S. Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining mediakomretentligini rivojlantirish texnologiyasi. Avtoreferat. – T., 2018.
2. Mamatova Ya., Sulaymonova S. O'zbekiston mediata'lim taraqqiyoti yo'lida. –T.: "Extremum-ress", 2015.
3. Mediaobrazovaniye. Rossiyskaya pedagogicheskaya ensiklorediya. – M., 1993.
4. Fedorov A.V. Razvitiye mediakomretentnosti i kriticheskogo myshleniya studentov pedagogicheskogo vuza. M.: Informatsiya dlya vsekh, 2007.
5. Rotter W.J. Media Literacy. Thousand Oaks. London: Sage Rublication, 2001
6. Genri Jenkins. "Ishtirokchilik madaniyati muammolariga qarshi turish". 21-asr uchun media ta'limi, MIT Press, 6/5/2009
7. Funk, Stiven S.. "Media savodxonligi orqali global kompetensiyalarni targ'ib qilish." Yildiz, Melda N., IGI Global, 30.11.2017